

Stipe Nimac in Brigita Perše. *Župa u povijesnim mijenama*. Lepuri: S. Nimac, 2013. 128 str. ISBN: 978-953-56262-3-7.

Frančiškan prof. dr. Stipe Nimac, predavatelj pastoralne teologije na Teološki fakulteti v Splitu, in laikinja, pastoralna teologinja dr. Brigita Perše, zaposlena v Pastoralni službi nadškofije Ljubljana, sta leta 2013 skupaj kot soavtorja izdala dokaj podroben oris zgodovine rimskokatoliške župnije v knjigi z naslovom *Župa u povijesnim mijenama*.

Že na videz neobičajni »dvojec« obeh soavtorjev obeta zanimivo sintezo njunega skupnega navora, da bi predložila relevantna zgodovinska dejstva o župniji čim bolj objektivno in verodostojno. Prof. dr. Stipe Nimac je namreč že uveljavljen in izkušen poznavalec in predavatelj pastoralne teologije z mnogimi objavami poglobljenih razmišljanj o problematiki z različnih pastoralnih področij. Dr. Brigita Perše pa je še mlada doktorica s področja pastoralne teologije, ki se vedno bolj vneto posveča vprašanjem pastoralne teologije, predvsem vprašanjem o življenju in delovanju slovenskih župnij. Pri tem ji močno prav pride tudi poprejšnji študij, saj ji omogoča zelo strokoven pristop. Vse to pridno dopolnjuje z obsežnim poznavanjem tuje strokovne literature. Ta posrečena sinteza obeh avtorjev v izkušenosti in vsestranskosti na eni strani ter v mladostni zagnanosti in idealizmu na drugi strani se v knjigi vsebinsko dokaj opazno izrazi in ji daje posebno vrednost.

Pri tem ne gre prezreti splošnega pomena tako uresničenega mednarodnega sodelovanja, ki ga je zahtevala priprava te knjige. Takšno sodelovanje zah-

teva danes vsako zgodovinsko raziskovanje, saj se vedno bolj zavedamo pomembnosti vplivov iz tujine, zlasti iz sosednjih dežel. To velja tudi za študij zgodovine župnije. Ureditev župnij in možnosti za njihovo delovanje nikoli niso bili omejene zgolj na meje neke določene države ali podobne državne tvorbe. Temeljni pogoji za nastanek in obstoj župnije so se resda sprejemali na ravni vesoljne Cerkve, vendar so njene konkretne oblike po različnih deželah različno dozorevale, zato mora dober prikaz zgodovine zajeti tako splošne usmeritve kakor tudi posebnosti v vsaki posamezni deželi. Mednarodno sodelovanje ne nazadnje narekujejo tudi vedno večje možnosti pretakanja sodobnih miselnih in občečloveških tokov, to pa vse bolj zahteva oblikovanje takšne pastorale, ki se ne zapira v ozke nacionalne okvire, ampak za sodobna globalna vprašanja išče tudi vedno bolj globalne rešitve.

Knjiga *Župa u povijesnim mijenama* je izšla ob 1700-letnici uveljavitve milanskega edikta, s katerim se je končala doba prvih treh stoletij, ki so bila za kristjane stoletja pregnanjanj in življenja v ilegali. S tem so razvile možnosti za nastanek prvih župnij. Zgodovina župnije je po svojem bistvu tako široka, da jo je vredno in koristno vedno znova preučevati. Če pa jo želimo v vsakem zgodovinskem obdobju čim bolje umestiti v čim bolj podrobno izrisan družbeni kontekst, se pokaže, da je (bila) župnija vedno ne le proizvod posameznih družbenih procesov, ampak da jih (je v vsakem času) tudi soustvarja(-la).

Župnija se je bila prisiljena v vsej svoji zgodovini nenehno spreminjati in v marsičem prilagajati konkretnim situacijam. Kar nedvomno velja za Cerkev

kot celoto: *Ecclesia semper reformanda*, to velja tudi za njen del, torej za župnijo. V zadnjem času nas razmere v Cerkvi, ko smo priče – zlasti v zahodnih deželah – zmanjševanju števila duhovnikov, postavljajo pred zelo pomembne dileme, ki jih prejšnji časi niso poznali v takšni ostrini. Zastaviti si moramo namreč tudi vprašanje, ali ni treba župnijo prvič od njenega obstoja v nekaterih okoljih preprosto ukiniti. Da to ni več le akademsko retorično vprašanje, ampak realno dejstvo, nam kažejo konkretni primeri škofij, v katerih so ta korak že naredili, na primer v francoski škofiji Poitiers. Manjše število duhovnikov je tamkajšnjega škofa in celotno delno Cerkev preprosto prisililo v odločitev, da škofijsko ozemlje ni več v celoti pokrito z župnijami, kakor smo jih poznali doslej, ampak se kristjani zbirajo v (liturgična) občestva le tam, kjer obstajajo ustrezne razmere za to (Hadwig Müller, *Gemeinden und Leitung im Bistum Poitiers*, v: Michael Böhneke, *Gemeindeleitung durch Laien*). Po drugi strani smo istočasno priča poskusom v nekaterih nemških in avstrijskih škofijah, v katerih gredo iz istega razloga v nasprotno smer in župnije združujejo, da iz njih nastajajo »župnije velikanke« ali »župnije XXL« (Andreas Unfried, *XXL Pfarrei, Monster oder Werk des Heiligen Geistes?*). Ker je jedro problema povsod isto, torej pomanjkanje dosedanjega števila duhovnikov, se ponuja na videz preprosta rešitev: usmeriti vse sile v Cerkvi v pridobivanje večjega števila duhovniških poklicev in bo problem rešen. Vendar je takšno sklepanje prehitro. Vprašati se je namreč treba po resničnih vzrokih, da imamo danes manjše število duhovnih poklicev. Pridobiti enako število duhovnikov, kakor jih je bilo

nekoč, bi pomenilo skušnjava, vrniti se tudi v pastoralni v stare okvire, to pa ni nujno najboljša rešitev za soočenje Cerkve s prihodnostjo. Rešitev je treba iskati v luči ekleziologije drugega vaticanskega cerkvenega zbora, zlasti v luči nauka o splošnem duhovništvu vseh vernikov, kateremu je koncil dal novo vrednost v občestvu. To bo nedvomno pomenilo novo gledanje na župnijo prihodnosti in na njeno oblikovanje.

Prav v tem pogledu pa nam še kako prav pride poznavanje zgodovine Cerkve in znotraj te tudi pomen župnije kot takšne. Koncil je naredil velik korak naprej v razumevanju župnije, saj je v principu ne razume več prvenstveno kot teritorij, ampak predvsem kot skupnost vernikov. Današnja situacija v zahodni Evropi postaja vedno bolj podobna situaciji, v kateri so apostoli in njihovi učenci oblikovali prve krščanske skupnosti, iz katerih so se pozneje rodile župnije. Zato nam je poznavanje tistega časa in načina, kako je prva Cerkev tedaj reševala aktualna vprašanja, lahko v veliko pomoč pri odkrivanju odgovorov na situacijo v današnjem času. Po drugi strani pa ni mogoče razumeti temeljnih poudarkov in teoloških premikov, ki so nakazani v pastoralni konstituciji drugega vaticanskega koncila, če ne poznamo razvoja odnosov Cerkve do sveta od prvih začetkov pa do danes. Odgovore na takšna vprašanja nam v veliki meri odstira ta knjiga o zgodovini župnije v različnih zgodovinskih obdobjih.

Knjiga *Župa u povijesnim mijenama* je razdeljena na pet poglavij. V prvem je opisan nastanek župnije in njen razvoj v prvih treh stoletjih. V drugem je orisana zgodovina župnije od milanskega edikta do tridentinskega koncila. Odločitve in določbe tega koncila glede žu-

pnije so prikazane v tretjem delu, poleg njih pa še reforme, ki so jih sprožili Habsburžani in Francozi. Vlogo in pomen župnije v 19. in v 20. stoletju avtorja obdelata v četrtem poglavju. Temu sledi še zadnje poglavje, ki je poskus nekakšne »pastoralne futurologije župnije« oziroma poskus, usmeriti bralca knjige na tiste pastoralne poudarke, ki bodo po mnenju avtorjev odločilno vplivali na razvoj župnije v sedanjem stoletju.

Da je v tej knjigi prikazana zgodovina župnije izčrpna in podprta z mnenji mnogih drugih piscev zgodovine, avtorja Stipe Nimac in Brigita Perše dokazujeta z navajanjem zelo obsežne literature, ki je bila pri pisanju uporabljena. Pri

tem so navedeni pretežno hrvaški viri, knjige in članki, a tudi zelo številni avtorji z nemškega govornega področja.

Stipe Nimac kot urednik knjižnice *Ravnokotarski Cvit*, v sklopu katere je navedeno delo izšlo, izraža upanje, da bo knjiga prispevala k razvoju župnij in celotne pastorale na Hrvaškem. Sam želim, da bi zašla pogosto tudi na slovensko govorno področje, še bolj pa bi bilo, če bi bila v primernem času prevedena v slovenski jezik in bi tako lahko postala dober temelj pri sedaj aktualnem projektu Cerkve na Slovenskem, ki je na podlagi dokumenta slovenskih škofov *Pridite in poglejte* v procesu izdelave župnijskih pastoralnih načrtov.

Peter Kvaternik

Stanko Gerjolj in Franz Feiner, ur. *Gestaltpädagogik Heute und Morgen: Eine Bewegung mit Zukunft; Kongress für Integrative Gestaltpädagogik und heilende Seelsorge nach Albert Höfer*. Ljubljana: Salve, 2013. 167 str. ISBN: 978-961-211-707-8.

Lani je v Celju potekala prva mednarodna konferenca integrativne geštalt pedagogike in pastorale ob življenjskem jubileju njenega začetnika, avstrijskega duhovnika dr. A. Höferja. Knjiga, ki je povzela naslov kongresa, prinaša znanstvene razprave, nastale na podlagi predavanj na tem kongresu. Dodana so tudi poročila o delavnicah, ki so bile izvedene med kongresom. Vsaka znanstvena razprava ima povzetek v angleškem in v slovenskem jeziku, drugače so vsi prispevki v nemščini. Vsak prispevek

bogati navedba številnih uporabljenih referenc. Knjigo sta uredila prof. dr. Stanko Gerjolj kot dolgoletni predsednik evropskega združenja za integrativno geštalt pedagogiko in dr. Franz Feiner iz Gradca. Prof. Gerjolj v uvodnih besedah predstavi A. Höferja in kongres v Celju, ki so ga skupaj organizirali ArGe-IGS, Teološka fakulteta UL, AHG in DKGP, in izrazi prepričanje, da je ta zbornik dobro izhodišče za refleksijo in razpravo o geštalt pedagogiki.

Dr. Dangl Oskar v prvem prispevku predstavi nasilne upodobitve Boga v Svetem pismu kot močan izziv za versko učenje in osebno rast. Nasilje je tako in tako izziv vsaki pedagogiki, kaj šele reliigijski. Ta pedagogika mora vedno voditi k obvladovanju nasilja in k njegovi kritiki. Vprašanje je, kako naj to storimo na podlagi številnih nasilnih podob v Sve-